

IV U 195/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lipca 2022 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Andrzej Kurzych

po rozpoznaniu w dniu 13 lipca 2022 r. w Toruniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy **R. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.**

o jednorazowe odszkodowanie

w związku z odwołaniem od decyzji z dnia 4 marca 2021 r., nr (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na rzecz R. S. kwotę 4.920,00 zł (cztery tysiące dziewięćset dwadzieścia złotych) tytułem różnicy między należnym a przyznanym jednorazowym odszkodowaniem,

II. przekazuje wniosek o ustalenie prawa do odsetek z tytułu opóźnienia w wypłacie jednorazowego odszkodowania do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T..

Sędzia Andrzej Kurzych

IV U 195/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 marca 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na podstawie art. 6 ust 1 pkt 4 i art. 11 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1205 ze zm., dalej jako ustawa wypadkowa) przyznał ubezpieczonej R. S. jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego uszczerbku na zdrowiu będącego następstwem wypadku, jakiemu uległa w dniu 2 marca 2020 r. Organ rentowy wskazał, że Komisja Lekarska Zakładu Ubezpieczeń Społecznych orzeczeniem z dnia 1 marca 2021 r. stwierdziła, że uszczerbek na zdrowiu wynosi 5%. Ubezpieczonej w związku z tym przyznano odszkodowanie w kwocie 4.920,00 zł tj. 5 x 984,00 zł za każdy procent stałego uszczerbku na zdrowiu.

W odwołaniu ubezpieczonej wskazała, że organ rentowy wziął pod uwagę wyłącznie fizyczny uszczerbek na zdrowiu, który powstał na skutek wypadku, podczas gdy doznała ona dużego uszczerbku na zdrowiu psychicznym. Z powodu uszczerbku psychicznego leczy się, nawet w ramach oddziału dziennego Szpitala (...) w T..

W odpowiedzi na odwołanie organ wniósł o jego oddalenie, wskazując, że w następstwie wypadku przy pracy z dnia 2 marca 2020 r. doznała ona 5 % uszczerbku stałego na zdrowiu, co stwierdziła Komisja Lekarska Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, po wniesieniu przez ubezpieczoną sprzeciwu od orzeczenia Lekarza Orzecznika. Dodano, że na podstawie decyzji z dnia 8 marca 2021 r. organ rentowy odmówił R. S. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy od czego ubezpieczona odwołała się. Poinformowano również, że ubezpieczona jest uprawniona do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia do 13 listopada 2021 r.

na podstawie decyzji z dnia 21 listopada 2019 r., od której również wniesiono odwołanie a sprawa toczy się w Sądzie Okręgowym w Toruniu pod sygnaturą IV U 58/20.

Stanowiska stron pozostały niezmiennie do zakończenia procesu.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 2 marca 2020 r. ubezpieczona R. S., wykonując pracę nauczyciela religii w Szkole Podstawowej w O., doznała wypadku przy pracy. Chcąc opanować agresję ucznia, próbowała schwytać jego ręce, lecz została przez niego wielokrotnie uderzona w dłonie, przedramiona, ramiona.

(dowody:

- dokumentacja powypadkowa – akta ZUS nr 560000/0252/728/ (...))

Lekarz Orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w orzeczeniu i opinii z dnia 11 lutego 2021 r. w sprawie ustalenia procentowego uszczerbku na zdrowiu spowodowanego skutkami wypadku przy pracy z dnia 2 marca 2020 r. rozpoznał u ubezpieczonej skręcenie lewego barku i zgodnie z pozycją 104 tabeli ustalił 5% stałego uszczerbku na zdrowiu. Lekarz Orzecznik rozpoznał u ubezpieczonej skręcenie lewego barku.

(dowody:

- orzeczenie i opinia Lekarza Orzecznika z 11 lutego 2021 r. – w aktach orzeczniczych,
- dokumentacja medyczna ZUS)

Na skutek sprzeciwu od opinii Lekarza Orzecznika, Komisja Lekarska Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wydała opinię, w której również rozpoznała u ubezpieczonej przebyty uraz skrętny stawu barkowego lewego z miernego stopnia upośledzeniem funkcji. Komisja ustaliła 5% uszczerbek stały na zdrowiu wg. punktu 104 tabeli uszczerbkowej.

(dowód:

- opinia Komisji Lekarskiej z 1 marca 2021 r. – w aktach ZUS)

Decyzją z dnia 4 marca 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. przyznał ubezpieczonej prawo do jednorazowego odszkodowania z tytułu stałego uszczerbku na zdrowiu będącego następstwem wypadku, jakiemu uległa w dniu 2 marca 2020 r. ustalając, że uszczerbek na zdrowiu wynosi 5%. R. S. przyznano odszkodowanie w wysokości 4.920 zł tj. 5x 984 zł za każdy procent stałego uszczerbku na zdrowiu.

(dowód:

- decyzja z dnia 4 marca 2021 r. – w aktach ZUS)

W opinii sądowno-lekarskiej wydanej w dniu 31 maja 2021 r. biegły ortopeda, po przeprowadzaniu badania przedmiotowego i zapoznaniu się z dokumentacją medyczną, stwierdził, że zgodnie z tabelą uszczerbków ZUS, trwały uszczerbek na zdrowiu wynosi 5% z pkt 104 za przebyty uraz lewego barku wyleczony z ograniczeniem ruchomości obu barków, z większym nasileniem po lewej stronie i dolegliwościami bólowymi lewego barku w końcowych zakresach ruchów. Wskazano, że przyznany uszczerbek ma charakter trwały, jednak nie ma podstaw do uznania wyższego jego procentowanego zakresu, ponieważ na ograniczenie funkcji lewego barku wpływają również zmiany zwyrodnieniowe potwierdzone w wykonanym badaniu MRI, a które nie mają żadnego związku z przebytym urazem.

(dowód:

- opinia z dnia 31 maja 2021 r. – k. 15-16 akt,

- dokumentacja medyczna w aktach organu)

W opinii sądowo-psychiatryczno-psychologicznej z dnia 20 czerwca 2021 r. biegłe psychiatra E. H. i psycholog B. Ł. rozpoznały u ubezpieczonej zaburzenia depresyjne nawracające. Wskazały, że posiadane przez nią wykształcenie, dotychczasowe funkcjonowanie społeczne pozwalają stwierdzić, iż opiniowana charakteryzuje się sprawnością intelektualną w granicach normy, a obecnie ujawnia łagodne zaburzenia funkcji poznawczych pod postacią zawężonej pamięci świeżej, trudności w koncentracji uwagi, która łatwo ulega rozproszeniu, obniżonego tempa uczenia się nowych doświadczeń, co jest spowodowane jej stanem psychicznym, a nie procesem ograniczonym w centralnym układzie nerwowym. Zaznaczono, że ubezpieczona od lat zdradza zaburzenia depresyjne z różnym nasileniem mimo leczenia, a istotnym czynnikiem negatywnie wpływającym na proces chorobowy było doświadczenie choroby nowotworowej, co skutkuje u niej permanentnym stresem psychologicznym wpływającym negatywnie na wszystkie aspekty jej życia.

Biegli wskazali, że w dniu 2 marca 2020 r. uczestniczyła w zdarzeniu, w wyniku którego stała się obiektem fizycznego ataku ucznia, co miało miejsce podczas wykonywania przez nią obowiązków służbowych nauczyciela, a to odbiło się bezpośrednio na jej stanie zdrowia psychicznego. W okresie bezpośrednio po zdarzeniu czuła się roztrzęsiona, pogorszył się jej nastrój, zaburzył sen, pojawiły się stany lęku i niepokoju i z tego powodu musiała skorzystać ze wsparcia specjalisty psychiatry i zwiększyć dawki leków, co nie przyniosło efektów, na skutek czego skierowano ją na dzienny oddział psychiatryczny. Zdaniem biegłych traumatyczne doświadczenia z 2 marca 2020 r. przyczyniły się do pogorszenia stanu psychicznego i pogorszenia funkcjonowania społecznego w zakresie aktywności zawodowej, mimo propozycji pracy w szkole nie była w stanie podjąć obowiązków nauczyciela, gdyż konieczność obcowania w środowisku uczniowskim wywołuje u niej lęk i niepokój.

Po zdarzeniu ubezpieczona ujawniała objawy zaburzeń adaptacyjnych, które nałożyły się na występującą wcześniej chorobę psychiczną - zaburzenia depresyjne, nasilając jej symptomy. Nie stwierdzono u niej zespołu stresu pourazowego. Traumatyczne doświadczenie skutkuje do dnia dzisiejszego zaniechaniem aktywności w środowisku szkolnym w powodu doświadczanego lęku, ale w pozostałym zakresie jej funkcjonowanie nie zmieniło się z okresem poprzedzającym zdarzenie, a stan psychiczny ustabilizował się. Zdaniem biegłych ubezpieczona doznała stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu na skutek wypadku w dniu 2 marca 2020 r. w wysokości 5 %, zgodnie z tabelą norm uszczerbku stanowiącej załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 18 kwietnia 2013 r. - pkt 10a tabeli. Biegli ocenili, że nie było możliwe ustalenie tego uszczerbku już podczas badania przez Lekarza Orzecznika i Komisję Lekarską, gdyż organy te nie dysponowały aktualną dokumentacją medyczną ubezpieczonej.

(dowód:

- opinia z dnia 20 czerwca 2021 r. – k. 22- 27 akt,
- dokumentacja medyczna – k. 21,60-62, 63-79,83-101 akt,
- dokumentacja medyczna w aktach organu)

W opinii sądowo psychiatryczno- psychologicznej uzupełniającej, biegłe podtrzymały w całości wcześniejsze wnioski, wskazując, że zdarzenie z dnia 2 marca 2020 r. czego następstwem był uraz lewego barku, związane było również z pogorszeniem jej stanu psychicznego. Podano, że w wyniku zdarzenia ujawniły się u ubezpieczonej objawy zaburzeń adaptacyjnych, które również nałożyły się i nasiliły objawy zaburzeń depresyjnych, które ubezpieczona leczy od kilku lat. Uraz fizyczny, w ocenie biegłych zaostrzył objawy depresyjne, a w konsekwencji, z uwagi na brak efektów leczenia, prowadzący psychiatra na wizycie w dniu 8 września 2020 r. uznał, że skarżącą należy skierować do szpitala psychiatrycznego - oddziału dziennego. Biegli podali, że oceniając stopień uszczerbku na zdrowiu i zasadność jego przyznania korzystały z tabeli norm ocen procentowej trwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek nieszczęśliwego wypadku - będącej rekomendacją (...) Towarzystwa (...). Biegli podkreślili, że w ich ocenie ubezpieczona w wyniku urazu ujawniła zaostrzenie objawów zaburzeń depresyjnych (skutkujące wystawieniem skierowania na oddział

dzienny), w co również wpisane były objawy takie jak: bóle somatyczne, zaburzenia pamięci, zaburzenia koncentracji uwagi, zaburzenia snu, drażliwość, napięcie, które potwierdzały rozpoznanie jej choroby. Biegli wskazali, że trwały uszczerbek na zdrowiu wyniósł u ubezpieczonej 5%, ale na podstawie punktu 10b, a nie 10a przywoływanej tabeli: „utrwalone nerwice związane z urazem czaszkowo mózgowym lub ciężkim uszkodzeniem ciała – w zależności od stopnia zaburzeń, wymagające stałego leczenia psychiatrycznego”.

(dowód:

- opinia z dnia 29 listopada 2021 r. – k. 161-163 akt)

W opinii sądowo-lekarskiej z dnia 17 lutego 2022 r. biegłe psychiatra J. S. i psycholog O. M. rozpoznały u ubezpieczonej przetrwałą reakcję adaptacyjną po wypadku przy pracy związanego z urazem ciała, zaburzenia depresyjne nawracające, rak piersi lewej (2010 r.), obrzęk limfatyczny kończyny górnej lewej, nadciśnienie tętnicze. Biegłe stwierdziły, że ubezpieczona doznała 5 % trwałego uszczerbku na zdrowiu, spowodowanego skutkiem wypadku w dniu 2 marca 2020 r. (nr pozycji tabeli 10a). Biegli wskazali, że u ubezpieczonej występowały objawy reakcji adaptacyjnej związanej przyczynowo ze zdarzeniem w dniu 2 marca 2020 r., wypadek spowodował uszczerbek w stanie psychicznym ubezpieczonej – wystąpiła zmiana nastroju, napędu, zaburzenie funkcji poznawczych, a deficyty ograniczały zdolność do pracy w wykonywanym dotychczas zawodzie.

(dowód:

- opinia z dnia 17 lutego 2022 r. – k. 214-216 akt)

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 148¹ § 1 k.p.c. sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, sąd uzna - mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych - że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne.

W niniejszej sprawie spełnione zostały przesłanki rozpoznania sprawy na posiedzeniu niejawnym, określone w cytowanym przepisie, gdyż wyniki postępowania dowodowego nie wymagały ich roztrząsania na rozprawie. Przeprowadzenie rozprawy nie było zatem konieczne. Strony w tym przedmiocie również nie składały żadnych wniosków.

Podstawowe znaczenie w przedmiotowej sprawie miały opinie biegłych, tj. opinia biegłego ortopedy oraz opinie sporządzone przez dwa zespoły biegłych w składzie psycholog i psychiatra. Celem tych opinii było ustalenie, czy ubezpieczona w związku z wypadkiem w dniu 2 marca 2020 r. doznała stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowie, a jeżeli tak, to w jakiej wysokości.

Poza sporem było, że w wyniku wskazanego wypadku ubezpieczona doznała urazu lewego barku. Organ rentowy ustalił, że uraz ten wywołał 5% uszczerbek na zdrowiu kwalifikowany z punktu 104 tabeli stanowiącej załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 18 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu, trybu postępowania przy ustalaniu tego uszczerbku oraz postępowania o wypłatę jednorazowego odszkodowania (Dz.U. z 2020 r., poz. 233, dalej jako rozporządzenie). Stanowisko to potwierdził w opinii sądowo-lekarskiej z dnia 31 maja 2021 r. biegły ortopeda (k. 15-16 akt). Do opinii tej strony nie zgłosiły zastrzeżeń. Kwestia uszczerbku na zdrowiu spowodowanego urazem barku lewego ostatecznie nie wywoływała więc w sprawie większych kontrowersji.

Spór koncentrował się natomiast na tym, czy wypadek z dnia 2 marca 2020 r. wywołał u ubezpieczonej uszczerbek w zakresie jej stanu psychicznego, a jeżeli tak, to jak należy go kwalifikować w świetle przepisów rozporządzenia z 18 grudnia 2002 r.

Biegłe psychiatra i psycholog w opinii lekarskiej z dnia 20 czerwca 2021 r. rozpoznali u ubezpieczonej zaburzenia depresyjne nawracające, z którymi ubezpieczona boryka się od lat i które powracają w różnym nasileniu, a istotnym czynnikiem negatywnie wpływającym na proces chorobowy było doświadczenie choroby nowotworowej, co skutkuje u niej permanentnym stresem psychologicznym wpływającym negatywnie na wszystkie aspekty jej życia. Biegli podali, że zdarzenie z 2 marca 2020 r. odbiło się na jej stanie zdrowia psychicznego, ponieważ w okresie bezpośrednio po zdarzeniu czuła się roztrzęsiona, pogorszył się jej nastrój, zaburzył sen, pojawiły się stany lęku i niepokoju i z tego powodu musiała skorzystać ze wsparcia specjalisty psychiatry i zwiększyć dawki leków, co nie przyniosło efektów, na skutek czego skierowano ją na dzienny oddział psychiatryczny. Zdaniem biegłych, traumatyczne doświadczenia związane z wypadkiem przyczyniły się do pogorszenia stanu psychicznego i pogorszenia funkcjonowania społecznego w zakresie aktywności zawodowej ubezpieczonej, gdyż nie zdecydowała się na powrót do pracy. Biegli podali, że zdarzenie ujawniło u niej zaburzenia adaptacyjne. Ubezpieczona doznała zatem uszczerbku na zdrowiu na skutek wypadku w dniu 2 marca 2020 r. w wysokości 5 %, kwalifikowanego z punktu 10a stanowiącej załącznik do rozporządzenia z dnia 18 grudnia 2002 r.

Opinia z dnia 20 czerwca 2021 r. została zakwestionowana przez organ rentowy poprzez wskazanie, że z pozycji 10a tabeli orzeka się uszczerbek na zdrowiu w przypadku utrwalonych nerwic związanych z urazem czaszkowo-mózgowym, zaś w niniejszej sprawie nie występuje tego typu uraz, który byłby następstwem wypadku przy pracy z dnia 2 marca 2020 r. Podkreślono, że zgodnie z ustaleniami zawartymi w Protokole ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy Nr 1/2020 z 7 maja 2020 r. w dniu zdarzenia ubezpieczona doznała skręcenia lewego barku, gdyż w trakcie powstrzymywania ucznia została kilka/kilkanaście razy uderzona przez niego w dłoń, przedramiona, ramiona. Zarówno z opisu zdarzenia, jak też z pisemnych zeznań świadków i ubezpieczonej, nie wynikało aby na skutek szarpaniny z uczeniem doszło u ubezpieczonej do urazu głowy. Organ powołał się także na występujące od wielu lat zaburzenia depresyjne, związane z przebytą chorobą nowotworową i obawą jej powrotu. Zastrzeżono, że biegli nie wskazali kiedy po zdarzeniu ubezpieczona udała się do psychiatry, jakie leki i w jakich dawkach zostały zwiększone, a także nie wykazali by po zdarzeniu doszło do istotnego pogorszenia stanu zdrowia psychicznego. Leczenie na oddziale dziennym psychiatrycznym nastąpiło w rok po zdarzeniu w pracy.

W odpowiedzi na stawiane zarzuty biegłe psychiatra i psycholog sporządzili opinię uzupełniającą z dnia 29 listopada 2021 r., w której podtrzymali w całości wcześniejsze wnioski, argumentując, że w wyniku wypadku przy pracy ujawniły się u ubezpieczonej objawy zaburzeń adaptacyjnych, które również nałożyły się i nasiliły objawy zaburzeń depresyjnych, które ubezpieczona leczy od kilku lat, w tym spowodowały istnienie takich objawów jak: bóle somatyczne, zaburzenia pamięci, zaburzenia koncentracji uwagi, zaburzenia snu, drażliwość, napięcie, które potwierdzały rozpoznanie jej choroby. Biegłe wskazały, że podczas opinii korzystały z tabeli norm oceny procentowej trwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek nieszczęśliwego wypadku będącej rekomendacją (...) Towarzystwa (...). Na tej podstawie ustaliły, że trwały uszczerbek na zdrowiu wyniósł u ubezpieczonej 5%, ale na podstawie punktu 10b, a nie 10a przywoływanej tabeli: „utrwalone nerwice związane z urazem czaszkowo mózgowym lub ciężkim uszkodzeniem ciała – w zależności od stopnia zaburzeń, wymagające stałego leczenia psychiatrycznego”.

Opinia uzupełniająca również została podważona przez organ rentowy, który wskazał, że biegli ustalając uszczerbek na zdrowiu opierali się na nieobowiązującej w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych rekomendacji (...) Towarzystwa (...), zamiast na rozporządzeniu z 18 grudnia 2002 r. i załączonej do tego rozporządzenia tabeli. Organ wskazał, że rozporządzenie jest jedynym aktem prawnym, który może stanowić podstawę do ustalenia wysokości uszczerbku na zdrowiu, z uwagi na wydanie go na podstawie art. 11 ust. 5 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. z 2019 r., poz. 1205 ze zm.; dalej jako ustawa wypadkowa). Zaznaczono, że zgodnie z rozporządzeniem uszczerbek na zdrowiu z pozycji 10a orzeka się w przypadku utrwalonych nerwic związanych z urazem czaszkowo-mózgowym, natomiast pozycja 10b obejmuje ujawnienie się psychozy w następstwie ciężkiego stresu, które również mają być związane z urazami głowy, o czym świadczy punkt A załącznika zatytułowany „urazy głowy”, którego ubezpieczona nie doświadczyła.

Wobec złożonych zastrzeżeń dopuszczono dowód z opinii kolejnego psychiatry i psychologa na okoliczność czy w wyniku wypadku, który miał miejsce w dniu 2 marca 2020 r. ubezpieczona doznała stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, jaki jest procent tego uszczerbku i dlaczego biegli w takiej wysokości go określili. Biegłe stwierdziły, że ubezpieczona doznała 5 % trwałego uszczerbku na zdrowiu, spowodowanego wypadku w dniu 2 marca 2020 r. z pozycji 10a tabeli stanowiącej załącznik do rozporządzenia z dnia 18 grudnia 2002 r. Biegłe wskazały, że u ubezpieczonej wystąpiły objawy reakcji adaptacyjnej związanej przyczynowo ze zdarzeniem w dniu 2 marca 2020 r., wypadek spowodował uszczerbek w stanie psychicznym ubezpieczonej – wystąpiła zmiana nastroju, napędu, zaburzenie funkcji poznawczych, a deficyty ograniczały zdolność do pracy w wykonywanym dotychczas zawodzie.

Organ rentowy ponownie zgłosił uwagi krytyczne wobec opinii biegłych (zob. pismo z 26 maja 2022 r. – k. 227 akt). Wobec zbieżności opinii biegłych stanowiły one powielenie dotychczasowych zarzutów zgłoszonych wobec wcześniejszych opinii biegłych psychiatry i psychologa.

Z przedstawionych opinii sądowno-lekarskich zgodnie wynika, że biegłe jednomyślnie zidentyfikowały uraz psychiczny będący skutkiem wypadku z dnia 2 marca 2020 r. Wskazywały na ujawnienie się u ubezpieczonej objawów zaburzeń adaptacyjnych, które nałożyły się i nasiliły objawy zaburzeń depresyjnych, które ubezpieczona leczyła od kilku lat. Wskazywały także na wystąpienie dalszych objawów psychicznych, takich jak bóle somatyczne, zaburzenia pamięci, zaburzenia koncentracji uwagi, zaburzenia snu, drażliwość, napięcie. Nie budzi zatem wątpliwości, że następstwa wypadku z dnia 2 marca 2020 r. nie ograniczały się tylko do urazu o charakterze ortopedycznym.

Dla jasności zauważyć należy, że ustawodawca wskazując w definicji wypadku przy pracy, że jest nim zdarzenie powodujące uraz, tj. uszkodzenie tkanek ciała lub narządów człowieka wskutek działania czynnika zewnętrznego (art. 2 pkt 13 ustawy wypadkowej) objął nią także urazy polegające na wystąpieniu dysfunkcji w stanie psychicznym. Przyznać trzeba, że definicja urazu może prima facie sugerować, że tego typu uraz nie może być kwalifikowany jako konsekwencja wypadku przy pracy. Stanowisko orzecznictwa w tej mierze jest jednak utrwalone (zob. np. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2011 r., II PK 311/10, LEX nr 1002395).

Należy w związku z tym rozważyć, czy ów uraz wywołał uszczerbek na zdrowiu. W tym zakresie uwagę zwrócić trzeba na dwie kwestie. Po pierwsze, uraz psychiczny będący następstwem wypadku z dnia 2 marca 2020 r. wywołał niewątpliwie pogorszenie stanu zdrowia psychicznego ubezpieczonej, a także skutkowało dodatkowymi objawami psychicznymi. Fakt, że ubezpieczona wcześniej już leczyła się psychiatrycznie, nie wyklucza jednak rozpoznania i wyodrębnienia uszczerbku na zdrowiu powiązanego wyłącznie ze zdarzeniem wypadkowym. Zważyć wszak należy, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 września 2014 r. (II UK 558/13 OSNP 2016/2/24) wskazał, iż wprowadzenie do definicji wypadku przy pracy przesłanki urazu nie oznacza wykluczenia zakwalifikowania istotnego pogorszenia stanu zdrowia jako wypadku przy pracy. Oznacza to, że może wystąpić uraz wynikający z samego pogorszenia stanu zdrowia. Może zatem także wystąpić uszczerbek na zdrowiu będący efektem dalszego regresu zdrowotnego (oczywiście Sąd zdaje sobie sprawę z odmienności pojęcia urazu i uszczerbku na zdrowiu). Gdy chodzi zaś o metodologię ustalania uszczerbku na zdrowiu w takiej sytuacji, to w tym zakresie odwołać się należy do § 10 rozporządzenia z dnia 18 grudnia 2002 r., który wskazuje, że w razie utraty lub uszkodzenia organu, narządu lub układu, którego funkcje były naruszone przed wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową, stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu ustala się w wysokości różnicy pomiędzy stwierdzonym stopniem tego uszczerbku a stopniem naruszenia istniejącego bezpośrednio przed wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową (ust. 1). Jeżeli nie jest możliwe określenie, w jakim stopniu organ, narząd lub układ był upośledzony przed wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową, przyjmuje się, że upośledzenia nie było (ust. 2). Biegłe, mimo znaczących dysfunkcji psychicznych, którymi dotknięta była ubezpieczona przed wypadkiem, były w stanie jednoznacznie określić „psychiatryczny” uszczerbek na zdrowiu będący skutkiem wypadku w dniu 2 marca 2020 r. Jednoznacznie go nazwały i scharakteryzowały. Sąd ustalenia biegłych w tym przedmiocie w całości podziela.

Drugą kwestią sporną było to, iż biegłe kwalifikowały występujący u ubezpieczonej uszczerbek na zdrowiu z pozycji 10a tabeli stanowiącej załącznik do rozporządzenia z dnia 18 grudnia 2002 r. Ponadto w opinii z dnia 29 listopada 2021 r. biegłe odwołały się do pozycji 10b tabeli stanowiącej rekomendację (...) Towarzystwa (...). Wypowiedzi

te spotkały się ze stanowczą krytyką organu rentowego. Organ rentowy podnosił, że wskazane pozycje tabeli nie są adekwatne do okoliczności niniejszej sprawy, skoro nie doszło w sprawie do urazu głowy, zaś jedyną podstawą prawną ustalania uszczerbku na zdrowiu może być tabela stanowiąca załącznik do rozporządzenia z dnia 18 grudnia 2002 r. Krytyce tej nie można odmówić częściowo słuszności. Rzeczywiście w przedmiotowej sprawie stwierdzono u ubezpieczonej dysfunkcje psychiczne nie były skutkiem urazu głowy, a ponadto wskazane rekomendacje nie mogą być podstawą ustalenia uszczerbku na zdrowiu, albowiem proces opiniowania odbywać się powinien wyłącznie na podstawie rozporządzenia z dnia 18 grudnia 2002 r. Nie oznacza to jednak, że usterki te czyniły opinie biegłych beużytecznymi.

Zgodnie z tabelą stanowiącą załącznik do rozporządzenia z dnia 18 grudnia 2002 r. będące następstwem urazów i wypadków zaburzenia adaptacyjne, w których nie doszło do trwałych uszkodzeń (...), mogą być podstawą ustalenia uszczerbku na zdrowiu w przypadku:

- a) utrwalonych nerwic związanych z urazem czaszkowo-mózgowym (5-10),
- b) ujawnienia się psychozy w następstwie ciężkiego stresu (50-80).

Z opinii biegłych nie wynika, aby tego rodzaju uszczerbki wystąpiły u ubezpieczonej. Niewątpliwie doszło jednak do utrwalonego urazu psychicznego w postaci zaburzeń adaptacyjnych. W tym stanie rzeczy zastosować należało § 8 ust. 3 rozporządzenia z 18 grudnia 2002 r. Przepis ten stanowi, że jeżeli w ocenie procentowej brak jest odpowiedniej pozycji dla danego przypadku, lekarz orzecznik ocenia ten przypadek według pozycji najbardziej zbliżonej; można ustalić stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w procencie niższym lub wyższym od przewidywanego w danej pozycji, w zależności od różnicy występującej między ocenianym stanem przedmiotowym a stanem przewidzianym w odpowiedniej pozycji oceny procentowej. Przepis ten wskazuje na to, że tabela nie zawiera zamkniętego katalogu uszczerbków na zdrowiu. Uregulowane w niej zostały uszczerbki najbardziej typowe. Taki sposób regulacji świadczy o racjonalności normodawcy, albowiem nie jest możliwe wyspecyfikowanie drobniawo wszystkich możliwych uszczerbków. Wiedza medyczna pozwala natomiast na wymienienie uszczerbków, które występuje najczęściej. Nie oznacza to, że uszczerbki o charakterystyce „nietypowej” nie podlegają ochronie ubezpieczeniowej. Taki a nie innych kształt tabeli uszczerbkowej wynika jedynie z przyjętej metody regulacji, nie ma zaś na celu zawężenie zakresu chronionego ryzyka ubezpieczeniowego. Świadczy o tym jednoznacznie cytowany przepis, który pozwala na posłużenie się w procesie ustalenia uszczerbków na zdrowiu analogią do przypadków najbardziej zbliżonych.

Skoro zatem ubezpieczona doznała uszczerbku na zdrowiu nieokreślonego wprost w żadnym punkcie tabeli, to obowiązkiem zarówno organu, jak i biegłego wykonującego opinię na zlecenie sądu, była ocena przypadku według pozycji najbardziej zbliżonej, a w tym przypadku był to punkt 10a, mimo niestwierdzenia u ubezpieczonej urazu głowy. Uszczerbek ten był skutkiem urazów, w tym urazu barku, których ubezpieczona doznała w czasie wypadku w dniu 2 marca 2020 r., co dodatkowo potwierdza potrzebę zastosowania w niniejszej sprawie § 8 ust. 3 rozporządzenia. Fakt, że żaden z zespołów biegłych nie powołał się na ten przepis nie podważało ustaleń biegłych, gdyż rzeczą sądu a nie biegłych było zastosowanie prawa. Ustalenia biegłych z zakresu psychiatrii i psychologii niewątpliwie pozwalały na zastosowanie analogii z punktu 10a tabeli.

Biegli zgodnie określili wysokość uszczerbku na 5%. Ustalenie to nie budziło wątpliwości Sądu. Zostało właściwie i kompleksowo uzasadnione. Pozostaje ono również w rozsądnej relacji do skali uszczerbkowej wskazanej w punkcie 10 tabeli.

Sąd pominął na podstawie art. 286 k.p.c. a contrario wnioski organu rentowego o dopuszczenie dowodu z ustnej uzupełniającej opinii biegłych z uwagi na to, że przeprowadzenie dowodu nie było konieczne dla rozstrzygnięcia sprawy (postanowienie na k. 234 akt). Co do zasady spójne (w zakresie rozpoznania i wysokości uszczerbku na zdrowiu) opinie dwóch zespołów biegłych psychologów i psychiatrów w sposób przekonujący i całościowy dały odpowiedź na pytanie w sprawie zaistnienia uszczerbku na zdrowiu psychicznym ubezpieczonej na skutek wypadku przy pracy. Biegli odnieśli się do badania podmiotowego i przedmiotowego, procesu leczenia i dokumentacji

medycznej, kryteriów określenia uszczerbku na zdrowiu. Ponadto celem organu rentowego było uzyskanie od biegłych wyjaśnień dlaczego ustalili uszczerbek na zdrowiu skoro nie doszło do urazu głowy (pismo z dnia 26 maja 2022 r. – k. 227v. akt). Kwestia ta ostatecznie miała charakter prawny, a więc co do zasady nie mieściła się w sferze dostępnych biegłych wiadomości specjalnych. Ponadto została ona wystarczająco wyświetlona w niniejszych motywach.

Zgodnie z przepisem art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy wypadkowej ubezpieczonemu, który wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej doznał stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, przysługuje jednorazowe odszkodowanie w wysokości 20% przeciętnego wynagrodzenia za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

W myśl § 8 ust. 1 rozporządzenia stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu ustala się w procentach według oceny procentowej, która jest określona w załączniku do rozporządzenia. Ponieważ wysokość procentowego uszczerbku na zdrowiu ubezpieczonego została ustalona w wysokości 5 %, zaś za każdy procent uszczerbku na zdrowiu, zgodnie z art. 12 ust. 5 ustawy wypadkowej, przysługiwała w dacie wydania zaskarżonej decyzji kwota 984,00 zł (pkt 1 obwieszczenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 marca 2020 r. w sprawie wysokości kwot jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej; M. P. z 2020 r. poz. 279).), należało na rzecz ubezpieczonej zasądzić kwotę 4.920,00 zł tytułem różnicy między należnym a przyznanym jednorazowym odszkodowaniem. Mając powyższe na uwadze, Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie I. sentencji wyroku.

Zamieszczony w piśmie z dnia 30 maja 2022 r. (k. 228 akt) wniosek ubezpieczonej o ustalenie prawa do odsetek z tytułu opóźnienia w wypłacie jednorazowego odszkodowania, przekazano do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. mając na względzie treść art. 477¹⁰ § 2 k.p.c.

Sędzia Andrzej Kurzych